

LÆREVERKET "TEKST & TANKE" (ALLMENN FAG) (andre læreverk har andre oppsett)

LITTERÆR ANALYSE - SKJØNNLITTERATUR (NOVELLER OG ROMANER)

(NB: En tolkning baserer seg på en analyse av teksten.)

OVERSKRIFT: "FORRÅDT" [1892] AV AMALIE SKRAM (1846-1905)

HVA? **MOTIV**¹ Gammeldags betegnelse
(INNHOLD)
KORT OM: TIDSEPOKE, STED, PERSONER, MILJØ
KORT HANDLINGSREFERAT (her skrives det ofte for mye)

HVORDAN? **SPRÅKLIGE VIRKEMIDLER** (FORM)

KOMPOSISJON: Innledning, handlingsutvikling, avslutning

- a) Begynnelse/1. kap. (eksposisjon), in medias res, presentasjon eller skildring?
- b) Flere eller kryssende handlinger?
- c) Frampek, tilbakeblikk (retrospeksjon) eller ren kronologi?
- d) Spenningskurve, vendepunkt, høydepunkt (klimaks)
- e) Slutten, sirkelen sluttet? Spiral? (økt innsikt)

FORTELLER OG SYNSVINKEL

- a) Autorial og personal forteller (bedre: 3.-personfortelling, 1.-personfort.)
- b) Autorial og personal synsvinkel (hvem ser/hvem snakker?)
- c) Refererende forteller (sagaene) eller allvitende forteller (Camilla Collett)
- d) Fast eller skiftende synsvinkel (fast personal s.v., skiftende personal s.v., skiftende autorial/personal sv.)
- e) Når fortelleren er en løgner
- f) Forfatteren er ikke fortelleren
- g) (Implisert forfatter/implisert leser (tekstens verdisyn, leserens verdisyn/forutsetninger)) – fins ikke i T&T.

---

¹ Mens "motiv" henspiller på en konkret forestilling, henspiller "tema" på en abstrakt problemstilling. "Motiv" brukes mest i dikt (i mange dikt fungerer en vakker kvinne som motiv, men temaet kan være skjønnhet, kjærlighet, livskraft, melankoli, svik osv.). "Emne", "stoff" og "innhold" brukes ofte synonymt med "motiv". Om romaner /noveller brukes også ofte plot (hva skjer og hvorfor?), historie eller intrige for å betegne hendelsene i verket, mens "motiv" brukes om gjenkjennbare problemstillinger eller skikkelser, f.eks. "dobbelt-gjengermotivet", "outsider-motivet" (Hamsun og L.S. Christensen), "vandrermotivet" (Hamsun). "Motiv" brukes også som psykologisk term i mange krimbøker (morderens motiv). "Ledemotiv" er bilder, symboler eller setninger som kommer om og om igjen i en tekst (også brukt i musikk).

